

Pluto-ensemble

Marnix De Cat · artistiek leider

De schepping bezongen

- zondag 26 september | 15.00 - 16.15 uur
SINT SERVAASBASILIEK

GENESIS

Giovanni Pierluigi da Palestrina ca.1525-1594

Vesperhymne I (ZONDAG)

- Lucis creator optime (a 5)

Vesperhymne II (MAANDAG)

- Immense caeli conditor (a 4)

CAELI et TERRA

Jean Richafort ca.1480-ca.1547

Philomena (a 4)

Nicolas Gombert ca.1495-ca.1560

Kyrie uit Missa Philomena (a 5)

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Vesperhymne III (DINSDAG)

- Telluris ingens conditor (a 4)

BENEDICITE

Orlande de Lassus 1532-1594

Benedicite omnia opera Domini (a 6)

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Vesperhymne IV (WOENSDAG)

- Caeli deus sanctissime (a 4)

JUBILATE

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Vesperhymne V (DONDERDAG)

- Magnae Deus potentiae (a 4)

Clément Janequin ca.1485-1558

Réveillez vous, coeurs endormis:

Le chant des oyseaux (a 4)

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Vesperhymne VI (VRIJDAG)

- Plasmator hominis (a 4)

Epiloog - CAELI ENARRANT

Jan Pieterszoon Sweelinck 1562-1621

Les cieus en chacun lieu (a 5)

(uit 'Pseaumes de David', boek 3 1614)

Pluto-ensemble

Lise Viricel en **Griet De Geyter** sopraan

Marnix De Cat altus en artistieke leiding

Hugo Hymas en **Charles Daniels** tenor

Harry van der Kamp bas

MUSICA
SACRA

kunstenfestival Maastricht
met prelude in Sittard-Geleen

Moeder Aarde

22 - 26
september 2021

De schepping bezongen

In dit concert neemt het Pluto-ensemble de luisteraar mee op excursie door muziek uit het tijdperk van de Renaissance. In de muziekhistorie was dat de periode van twee eeuwen tussen 1400 en 1600 waarin de Lage Landen de belangrijkste bakermat van muziek in Europa waren. Vanuit de zuidelijke Nederlanden verspreidde zich toen de kerkelijke meerstemmige muziek als een olievlek over het katholieke Europa. Talloze zangers en componisten die in Henegouwen, Vlaanderen en Brabant waren opgeleid, zwermden voor kortere of langere tijd uit over zuidelijk Europa, over Italië en Spanje, Oostenrijk en Bohemen, en werkten daar aan adellijke hoven, in kerken en kapellen. Zo verging het beroemdheden als Josquin des Prez en Orlande de Lassus, toondichters met een groot zelfbewustzijn en zelfs een heldenstatus, die nog steeds hun schaduw werpen over de minder bekende componisten uit die tijd.

Kweekvijvers voor de jonge muzikalenten waren de vele koorscholen in de Lage Landen, opleidingsinstituten waar jongens hun lagere en middelbare schoolopleiding genoten met het accent op muziek. Zo raakten ze al voor hun tiende ingewijd in de wereld van het gregoriaans, van de meerstemmige missen en motetten van de Franco-Vlaamse componisten en van het gezongen gebed der monniken, het officie. Ze raakten doorkneed in de cadans van de kerkelijke kalender, met zijn feestdagen en herdenkingen, blij en droef. En ze spelden natuurlijk de psalmen, verplichte kost voor een koorknaap in opleiding, teksten van lof op God, op de schepping, en voor feest, dank en boete.

Ze leerden denken in muzikale structuren, in grote bouwsels van vormgegeven klank, in zinsbouw en scharnierpunten met cadensen. Ze traiden het modelleren van vier of meer stemmen rond een centrale rode draad (de zogenaamde *cantus firmus*), een gregoriaanse melodie

of een wereldlijk lied in lange notenwaarden in de tenor als ruggengraat van mis en motet. Ze beoefenden de techniek van het contrapunt, het lijnenspel van vier gelijkwaardige stemmen, of vijf en zelfs zes: een mooie verworvenheid van het humanisme. Naar het evenbeeld van kerkarchitecten, meesterschilders van veelluiken en religieuze panelen en schrijnwerkers leerden zij hun steentje bij te dragen aan de pracht en praal van de kerkelijke en wereldlijke macht in heel Europa en later zelfs in de Nieuwe Wereld.

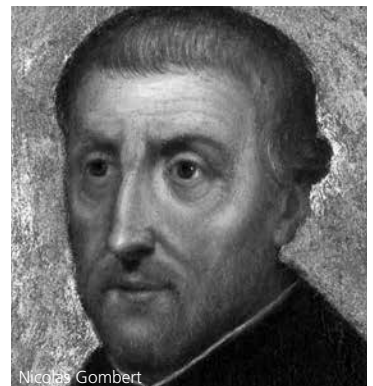
Twee centrale componisten

Dat was de weg van een van de centrale componisten van dit programma, Orlande de Lassus (1532-1594). Vermoedelijk kreeg hij zijn eerste muzikale scholing als koorknaap in de Sint Nicolaaskerk in Mons (Bergen) in het Frans-Vlaamse Henegouwen. Hij maakte carrière in Milaan, Rome, Napels, Sicilië en München. Daar groeide hij uit tot de beroemdste muzikale duizendpoot van zijn tijd. De tweede centrale componist was een tijdgenoot van Lassus, niet afkomstig van de Lage Landen maar van het plaatsje Palestrina, vijftientig kilometer ten oosten van Rome: Giovanni Pierluigi da Palestrina (ca.1525-1594). Hij was de belangrijkste componist van Roomse kerkmuziek in de zestiende eeuw en zanger en koorleider van de pauselijke kapel. Vanwege de magnifieke klanken waarmee zijn muziek de Sint Pieter doorgalmde werd hij 'de prins der muziek' genoemd.

Van beide componisten komen hier lofzangen tot klinken, ook wel hymnen genoemd, waarin de Schepper en de schepping bezongen en geprezen worden. Deze lofzangen zijn een vast bestanddeel van

Giovanni Pierluigi da Palestrina

Nicolas Gombert

het gezongen gebed van de monniken en dus ook van hun avondgebed waarmee zij de dag afsluiten, de vespers, zo genoemd naar het Latijnse woord *vespera* voor avond. Omdat de vespers een dagelijks ritueel was (en nog altijd is), werden in de Renaissance boeken met lofzangen (hymnaria) samengesteld waaruit het hele jaar geput kon worden, zoals die van Guillaume Dufay en Orlande de Lassus. Dit concert bevat zes hymnen van **Palestrina**. Het zijn vierstemmige lofzangen – alleen het laatste vers van *Lucis creator optime* is vijfstemmig – die in dit programma zijn verdeeld over de zeven dagen van de schepping, waarbij de zevende dag de rustdag is, namelijk zaterdag, de Sabbat (stille). De hymnen maken gebruik van de alternatim-praktijk, waarbij afwisselend eenstemmig gregoriaans en meerstemmig gezongen wordt.

ter ere van God en de Schepping en zo zijn beschermd en gered: 'Loof de Heer, al wat groeit op aarde!'. In de vier delen van dit werk passeren alle elementen van de schepping de revue: lucht, zon, maan, sterren, vuur, hitte, kou, dauw, vorst, ijs en sneeuw, dag en nacht, licht en schaduw, bliksem en wolken, bergen en heuvels, alles wat in de grond groeit, bronnen, rivieren, zeeën en vissen, vogels van de lucht en alle dieren.

Odes aan de vogelzang

Meer 'aardse' bijdragen aan het programma stammen van de drie componisten Jean Richafort, Nicolas Gombert en Clément Janequin. Zij bejubelen het veelkleurige gezang van de vogels in de lucht. Zo schreef de Henegouwer **Jean Richafort** (ca.1480-ca.1547) een vierstemmige ode aan de nachtegaal ('Philomena', of

'De wereld ontwaakt als uit een diepe slaap.'

Humanist Desiderius Erasmus van Rotterdam (1466-1536) over het tijdperk van de Renaissance

Hoogtepunt van het programma vormt het motet *Benedicite omnia opera Domini* (Loof de Heer, al zijn werken) voor zes stemmen van **Orlande de Lassus**, tevens het langste werk. Hier heeft Lassus een tekst uit het Oude Testament op muziek gezet, namelijk de lofzang op de Schepping door de drie jongelingen in het vuur uit het boek Daniël. In het verhaal zijn de drie jongelingen door koning Nebukadnezar in een brandende oven geworpen, omdat zij niet in verering neerknielden voor het grote gouden beeld dat hij had opgericht als heiligdom voor alle onderdanen. Te midden van de laaiende vlammen zouden de drie jongens een uitgebreid loflied hebben aangeheven

eigenlijk 'Philomela' in het Latijn) die met zijn gezang het einde van de winter en het begin van de lente aankondigt. De Vlaming **Nicolas Gombert** (ca.1495-ca.1560) gebruikte dit werk op zijn beurt als basis voor een gelijknamige mis, waarvan hier het Kyrie tot klinken komt. De Franse componist **Clément Janequin** (ca.1485-1558) was beroemd in zijn eigen tijd en leeft bij koorzangers ook nu nog voort vanwege zijn honderden verrukkelijke Franse chansons. Het meest befaamd is zijn grillige *Le chant des oyseaux* (Het lied van de vogels), gecomponeerd rond 1520. De zangers van dit chanson doen echter meer dan zingen, want Janequin laat ze talrijke vogelgeluiden nabootsen.

'De Orpheus van Amsterdam'

Het programma sluit af met een eerbetoon aan de meest noordelijke componist, de Amsterdammer **Jan Pieterszoon Sweelinck** (1562-1621), die vierhonderd jaar geleden overleed. Hij is een van de drie 'mannen van '21' (ook een soort 'tres pueri'), die dit jaar door de Koninklijke Vereniging voor Nederlandse Muziekgeschiedenis worden herdacht, want zij allen zijn gestorven in een jaar '21. De andere twee, Josquin des Prez († 1521) en Alphons Diepenbrock († 1921), komen elders in het festival aan bod.

Sweelinck, grootheid van weleer, ofwel 'de Orpheus van Amsterdam' zoals dichter, tijdgenoot en vriend Joost van den Vondel hem noemde, was een componist tussen de geloven. Als geboren katholiek bespeelde Sweelinck veertig jaar lang het orgel van de Oude Kerk in Amsterdam, en dat terwijl sinds 1578 het calvinisme het muzikleven in Noord-Nederland vrijwel lam had gelegd en tijdens kerkdiensten alleen ongegeleide psalmzang toestond. Maar Sweelinck leverde ten behoeve van musicerende burgerlijke kringen, gegoe-

de koopmansgezelschappen en stedelijke *collegia musica* zijn meerstemmige Franstalige chansons, *rimes* en psalmzettingen af. Zodoende speelde zich daar, in de statige grachtenpanden, koopmanshuizen en een enkel slot, het ware Amsterdamse muzikleven af, veelal onder Sweelincks leiding. Hier klonk hoogstaande muziek van internationale allure. Franse chansons die qua inhoud, geest en zetting niet onderdeden voor die van Sweelincks oudere tijdgenoot Lassus. En dan kwam er nog het magnum opus van Sweelinck tot klinken, de meerstemmige toonzetting van alle honderdvijftig psalmen op Franse tekst, het Geneefse psalter, ontstaan in de laatste twintig jaar van zijn leven. Hiermee bewees Sweelinck hoezeer hij op de hoogte was van het internationale componeren, met name in Frankrijk en Italië. Zo eindigt deze klinkende excursie met Sweelincks ode aan de Schepper en de Schepping, gecomponeerd door een Amsterdammer maar in het Frans. ♦

Clemens Romijn

The image shows two pages of a musical score for the piece 'Lucis creator optime' by Palestrina. The left page is for the CANTUS (Soprano) and TENOR parts. The right page is for the ALTVS (Alto) and BASSVS (Bass) parts. The score is in Latin and features a large decorated initial 'L' at the beginning of each part. The lyrics are: 'Lucis creator optime, Lucem dierum proferens, primordijs, lucis no-ue mundi parans, originem.'

Lucis creator optime zoals afgedrukt in de bundel *Hymni totius anni...* van Palestrina (Rome 1589)

GENESIS

Giovanni Pierluigi da Palestrina | *Vesperhymne I (ZONDAG)* • *Lucis creator optime (a 5)*

Lucis creator optime,
lucem dierum proferens,
primordiis lucis novae,
mundi parans originem.

Qui mane iunctum vesperi,
diem vocari praecipis,
illabitur tetrum chaos,
audi preces cum fletibus.

Ne mens gravata crimine,
vitae sit exsul munere,
dum nil perenne cogitat,
sesequae culpae illigat.

Caeleste pulset ostium,
vitale tollat praemium,
vitemus omne noxium,
purgemus omne pessimum.

Praesta Pater piissime,
Patrique compar unice,
cum Spiritu paraclito,
regnans per omne saeculum.

Algoede Schepper van het licht,
het helder daglicht brengt Gij voort,
met 't eerst begin van 't nieuwe licht
vangt Gij der wereldschepping aan;

De morgen aan het avonduur
verbonden laat Gij noemen dag;
zo valt de barre chaos weg.
Hoor onze beden, ons geweent.

Dat niet de geest, met schuld bezwaard,
als balling buiten 't leven dool,
terwijl hij aan niets eeuwigs denkt
en vastraakt in de zondestrick.

Laat kloppen hem aan 's hemels poort,
doe winnen hem des levens prijs,
doe mijden ons wat schaden kan,
uitzuivren al wat schandlijk is.

Geef dit, algoede Vader, en
Gij Eengeboorne Hem gelijk,
die met den Geest, den Paracleet,
regeert door alle eeuwigheid.

Giovanni Pierluigi da Palestrina | *Vesperhymne II (MAANDAG)* • *Immense caeli conditor (a 4)*

Immense caeli conditor,
qui, mixta ne confunderent,
aquae fluentia dividens,
caelum dedisti limitem,

firmans locum caelestibus,
simulque terrae rivulis,
ut unda flammas temperet,
terrae solum ne dissipet:

infunde nunc, piissime,
donum perennis gratiae,
fraudis novae ne casibus
nos error atterat vetus.

Algroete Schepper van de lucht,
die, dat de waatren niet verward
saam zouden storten, 't firmament
daar tussen opstelt als een grens,

die 't hemelwater vaste plaats
en aan der aarde stromen geeft:
te temperen de brand der zon,
niet weg te spoelen 't vasteland;

stortzo, algoede, nu 't geschenck
der blijvende genade in:
dat niet de oude dwaling ons
wegspoele met een nieuw bedrog.

Lucem fides inueniat,
sic luminis iubar ferat;
haec vana cuncta terreat,
hanc falsa nulla comprimant.

Praesta, Pater piissime,
Patrique compar Unice,
cum Spiritu Paraclito
regnans per omne saeculum.

CAELI et TERRA

Jean Richafort | *Philomena (a 4)*

Philomena praevia temporis amoeni,
Quae recessum nuntias imbris atque caeni.
Dum demulces animas tuo cantu leni,
avis per dulcissima ad me quaeso veni.
Veni, veni, dulcis amica,
veni, noctis solatia praestans,
inter enim volucres nulla tibi similis.

Laat ons geloof ook vinden licht
en dragen uit een klare schijn;
dan schrikt het af al ijdelheid,
wordt door geen valse waan gesmoord.

Geef dit, algoede Vader, en
Gij Eengeboorne Hem gelijk,
die met den Geest, den Paracleet,
regeert door alle eeuwigheid.

Nicolas Gombert | *Kyrie uit Missa Philomena (a 5)*

Kyrie, eleison.
Christe, eleison.
Kyrie, eleison.

Heer, ontferm U over ons.
Christus, ontferm U over ons.
Heer, ontferm U over ons.

Giovanni Pierluigi da Palestrina | *Vesperhymne III (DINSDAG) • Telluris ingens conditor (a 4)*

Telluris ingens Conditor,
mundi solum qui eruens,
pulsis aquae molestiis,
terram dedisti immobilem,

ut germen aptum proferens,
fulvis decora floribus,
fecunda fructu sisteret
pastumque gratum redderet:

mentis perustae vulnera
munda virore gratiae,
ut facta fletu diluat,
motusque pravos atterat,

Schepper der aarde, machtig groot,
die 't vasteland der wereld tilt
uit afgedamde waterlast
en onbeweeglijk maakt tot land,

om voort te brengen nuttig kruid
van bloemen blond in pronk te staan,
vruchtbaar te zijn met prachtig ooft
en oogst te geven, welkom graan;

nu zuiver ons verschroeiende hart
met gans de dauwkracht der gena,
dat het zijn schuld in tranen delgt
en boze lust in kiem verstikt,

iussis tuis obtemperet,
nullis malis approximet,
bonis repleri gaudeat,
et mortis actum nesciat.

Praesta, Pater piissime,
Patrique compar Unice,
cum Spiritu Paraclito
regnans per omne saeculum.

gehoorzaam luistert naar uw woord
en verre blijft van alle kwaad;
van goede werken worde het vol,
en kenne nooit een daad des doods.

Geef dit, algoede Vader, en
Gij Eengeboorne Hem gelijk,
die met den Geest, den Paracleet,
regeert door alle eeuwigheid.

BENEDICITE

Orlande de Lassus | *Benedicite omnia opera Domini (a 6)*

Benedicite omnia opera Domini Domino:

benedicite et superexaltate eum
in saecula.

Benedicite Angeli Domini Domino:

benedicite caeli Domino.

Benedicite aquae omnes

quae super caelos sunt Domino:

benedicite omnes virtutes Domini Domino.

Benedicite sol et luna Domino:

benedicite stellae caeli Domino.

Benedicite imber et ros Domino:

benedicite omnes spiritus Dei Domino.

Benedicite ignis et aestus Domino:

benedicite frigus et aestus Domino.

Benedicite rores et pruina Domino:

benedicite gelu et frigus Domino.

Benedicite glacies et nives Domino:

benedicite noctes et dies Domino.

Benedicite lux et tenebrae Domino:

benedicite fulgura et nubes Domino.

Benedicat terra Dominum:

laudet et superexaltet eum in saecula.

Benedicite montes et colles Domino:

benedicite universa germinantia in terra Domino.

Benedicite fontes Domino:

benedicite maria et flumina Domino.

Benedicite cete et omnia

quae moventur in aquis Domino:

benedicite omnes volucres caeli Domino.

Loof de Heer, al zijn werken:

loof de Heer en verheerlijkt Hem
tot in eeuwigheid.

Loof de Heer, engelen van de Heer:

loof, hemelen, de Heer.

Loof de Heer, alle wateren

die boven de hemel zijn:

loof de Heer, alle machten van de Heer

Loof de Heer, zon en maan:

loof de Heer, sterren van de hemel.

Loof de Heer, alle regen en dauw:

looft de Heer, elke wind Gods.

Loof de Heer, vuur en hitte:

loof de Heer, winterkoude en zomerhitte.

Loof de Heer, dauwdruppels en sneeuwbuien:

loof de Heer, ijs en vorst.

Loof de Heer, rijp en sneeuw:

loof de Heer, nachten en dagen.

Loof de Heer, licht en duisternis:

loof de Heer, bliksems en wolken.

Loof, aarde, de Heer:

zing en verheerlijk Hem tot in eeuwigheid.

Loof de Heer, bergen en heuvels:

loof de Heer, al wat groeit op aarde.

Loof de Heer, waterbronnen:

loof de Heer, zeeën en rivieren.

Loof de Heer, monsters en al

wat in de wateren beweegt:

loof de Heer, alle vogels van de hemel.

Benedicite omnes bestiae et pecora Domino:
benedicite filii hominum Domino.

Benedicat Israel Dominum:
laudet et superexaltet eum in saecula.

Benedicite sacerdotes Domini Domino:
benedicite servi Domini Domino.

Benedicite spiritus et animae iustorum Domino:
benedicite sancti et humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misael Domino:
laudate et superexaltate eum in saecula.

Benedicamus Patrem et Filium cum Sancto Spiritu:
laudemus et superexaltemus eum in saecula.

Benedictus es Domine in firmamento caeli:
et laudabilis et gloriosus
et superexaltatus in saecula.

Loof de Heer, alle wilde en tamme dieren:
loof de Heer, mensenkinderen.

Loof de Heer, Israël,
zing en verheerlijk Hem tot in eeuwigheid.

Loof de Heer, priesters:
loof de Heer, knechten van de Heer.

Loof de Heer, geesten en zielen der rechtvaardigen:
loof de Heer, heiligen en nederigen van harte.

Loof de Heer, Ananja, Azarja, Misaël:
zing en verheerlijk Hem tot in eeuwigheid.

Laat ons loven de Vader, de Zoon en de Heilige Geest:
zing en verheerlijk Hem tot in eeuwigheid.

Geprezen zijt Gij, Heer, in het hemels firmament:
en lofwaardig, glorievol
en verheerlijkt tot in eeuwigheid.

Giovanni Pierluigi da Palestrina | *Vesperhymne IV (WOENSDAG) • Caeli deus sanctissime (a 4)*

Caeli Deus sanctissime,
qui lucidum centrum poli
candore pingis igneo
augens decori lumine.

Quarto die qui flammeam
solis rotam constituens,
lunae ministras ordini,
vagos recursus siderum,

ut noctibus, vel lumini
diremptionis terminum,
primordiis et mensium
signum dares notissimum:

illumina cor hominum,
absterge sordes mentium,
resolve culpae vinculum,
evertite moles criminum.

Praesta, Pater piissime,
Patrique compar Unice,
cum Spiritu Paraclito
regnans per omne saeculum.

Des hemels allerheiligst God,
die 's hemels lichte binnenkant
met vuurgloed schildert en die glans
met hemellichten nog vermeert.

De vierde dag het vlammenwiel
der zon daar boven nederzet,
een vaste loop geeft aan de maan,
en 't kronkelpad van 't sterrenheir,

om aan de nachten aan de dag
een grens te geven scherp gesteld
en voor 't begin van elke maand
een alom zichtbaar tijdssignaal;

verlicht nu ook ons mensenhart,
wis af de smetten van de geest,
maak los de boeien onzer schuld
en stoot de berg der zonde omver.

Geef dit, algoede Vader, en
Gij Eengeboorne Hem gelijk,
die met den Geest, den Paracleet,
regeert door alle eeuwigheid.

JUBILATE

Giovanni Pierluigi da Palestrina | *Vesperhymne V (DONDERDAG) • Magnae Deus potentiae (a 4)*

Magnae Deus potentiae,
qui ex aquis ortum genus
partim remittis gurgiti,
partim levas in aera.

Demersa lymphis imprimens,
subvecta caelis irrogans,
ut, stirpe una prodita,
diversa repleant loca:

largire cunctis servulis,
quos mundat unda sanguinis,
nescire lapsus criminum,
nec ferre mortis taedium.

Ut culpa nullum deprimat,
nullum levet iactantia,
elisa mens ne concidat,
elata mens ne corruat.

Praesta, Pater piissime,
Patrique compar Unice,
cum Spiritu Paraclito
regnans per omne saeculum.

Grootmachtig God,
die d'uit de vloed gesproten dieren
voor een deel terugwerpt in de waterschoot
en deels omhoogtilt in de lucht,

't verdrinkene in het water prent,
't omhooggeworpene gunt der lucht,
opdat dit kroost van ene stam
zou huizen in verschillend oord;

geef allen die uw knechten zijn,
die schoonwies eens de vloed des Bloeds,
dat zij nooit kennen zondeval
noch speuren ooit de walg des doods.

Dat niemand wordt door schuld bezwaard,
of zich verheft in ijdele waan,
geen geest, door traagheid overmand
of hovaardij, ten onder gaat.

Geef dit, algoede Vader, en
Gij Eengeboorne Hem gelijk,
die met den Geest, den Paracleet,
regeert door alle eeuwigheid.

Clément Janequin | *Réveillez vous, coeurs endormis: Le chant des oyseaulx (a 4)*

Reveillez vous, coeurs endormis,
le dieu d'amour vous sonne.
A ce premier jour de may,
oyseaulx feront merveilles,
Pour vous mettre hors d'esmay
destoupez vos oreilles.
Et farirariron...

Vous serez tous en ioye mis,
car la saison est bonne.
Vous orrez, à mon advis,
une dulce musique
Que fera le roy mauvis (le merle aussi)
d'une voix autentique.

Ty, ty, pyty...

Rire et gaudir c'es mon devis,
chacun s'i habandonne.

Word wakker, ingeslapen harten,
de god der liefde roept u.
Op deze eerste dag van mei,
gaan vogels wonderen verrichten.
Laat alle zorgen achter u
en zet uw oren open.
En farirariron...

U zult allen in een vreugdevolle stemming komen,
want het goede jaargetijde is daar.

U zult, denk ik,
lieflijke muziek horen,
die koning koperwiek ten gehore zal brengen
met zijn authentieke stem.

Ty, ty, pyty...

Lachen en vrolijk zijn, dat is mijn devies,
laat iedereen zich daaraan overgeven.

Rossignol du boys ioly,
A qui le voix resonance,
Pour vous mettre hors d'ennuy
Vostre gorge iargonne:
Frian, frian, frian...
Fuez, regrez, pleurs et souci,
car la saison l'ordonne.

Ariere maistre coucou,
sortez de no chapitre.
Chacun vous donne au bibou,
car vous n'estes q'un traistre.
Cocou, cocou...
Par traison en chacun nid,
pondez sans qu'on vous sonne.

Reveillez vous, coeurs endormis,
le dieu d'amours vous sonne.

O nachtegaal in het vrolijke bos,
waarin jouw stem weerkaatst,
jij zet je zorgen opzij
en laat je keeltje trillen.
Frian, frian, frian...
Vaarwel spijt, klachten en zorgen,
want daar is geen plaats voor in dit jaargetijde.

Verdwijen meester koekoek,
verdwijen uit onze ogen.
Iedereen kijkt op je neer,
want je bent niet meer dan een verrader.
Koekoek, koekoek...
Verraderlijk leg je in elk nest je eieren,
zonder dat je daarom gevraagd bent.

Word wakker, ingeslapen harten,
de god der liefde roept u.

Giovanni Pierluigi da Palestrina | *Vesperhymne VI (VRIJDAG) • Plasmator hominis (a 4)*

Plasmator hominis, Deus,
qui cuncta solus ordinans,
humum iubere producere
reptantis et ferae genus:

qui magna rerum corpora,
dictu iubentis vivida,
ut serviant per ordinem
subdens dedisti homini:

repelle a servis tuis,
quicquid per immunditiam,
aut moribus se suggerit,
aut actibus se interserit.

Da gaudiorum praemia,
da gratiarum munera:
dissolve litis vincula,
astringe pacis foedera.

Praesta, Pater piissime,
Patrique compar Unice,
cum Spiritu Paraclito
regnans per omne saeculum.

Boetseerder van den mens, o God,
die alles ordenend alleen,
de aarde voort laat brengen al
het kruipende en het landgediert,

die grote lichamen van stof
met één bevelwoord levend maakt
en, om te dienen elk naar rang,
den mensen geeft en onderwerpt;

houd van uw dienaars verre af
al wat aan diere-onreinigheid
de zeden stilaan binnensluipt
of in ons handlen binnendringt.

Geef uwe vreugde ons tot loon,
geef ons 't geschenk van uw gena;
ontspan de boeien van de twist,
haal straffer aan der eenheid band.

Geef dit, algoede Vader, en
Gij Eengeboorne Hem gelijk,
die met den Geest, den Paracleet,
regeert door alle eeuwigheid.

Vertalingen van de hymnen ontleend aan *Groot gebedenboek ten gebruike van katholieke christenen voor alle dagen en tijden van het jaar en alle omstandigheden des levens*, redactie C.A. Bouman. Het Spectrum (Utrecht / Brussel 1951).

Epiloog - CAELI ENARRANT *

Jan Pieterszoon Sweelinck | *Les cieux en chacun lieu (a 5) uit 'Pseaumes de David', boek 3 (1614)*

Les cieux en chacun lieu,
la puissance de Dieu
racomptent aux humains.
Ce grand entour espars,
publie en toutes parts
l'ouvrage de ces mains.
Jour apres jour coulant,
du Seigneur va parlant,
par longue experience.
La nuitc suyvant la nuitc,
nous presche et nous instruit
de sa grand' sapience.

Et n'y a nation,
lanque, prolation,
tant soit d'estrange lieux,
qui n'oye bien le son,
la maniere et façon
du langage des cieux.
Leur tour par tout s'estend,
et leur propos s'entend
jusques au bout du monde:
Dieu en eux a posé
palais bien composé
au soleil clair et munde.

Dont il sort ainsi beau,
comme un espoux nouveau
de son paré pourprix:
semble un grand Prince à voir,
s'esgayant pour avoir
d'une course le prix.
D'un bout des cieux il part,
et atteint l'autre part
en un jour, tant est viste.
Outreplus n'y a rien
en ce val terrien
qui sa chaleur evite.

Overall in 't hemelruim
wordt de macht van God
verteld aan de mensen.
Dat uitgebreide zwerk
maakt allerzijds bekend
het werk van zijn handen.
Dag na dag voorbijglijdend
spreekt het van de Heer
uit lange ervaring.
De ene na de andere nacht
predikt en leert het ons
Zijn grote wijsheid.

Geen enkel volk,
geen taal, geen spraak,
van welke vreemde plek dan ook,
of het hoort wel de klank
en de eigenaardigheid
van de hemelse taal.
Zijn omloop strekt zich over alles uit
en zijn boodschap wordt gehoord
tot aan het einde van de wereld:
God heeft daarin een plaats gegeven
aan een goed gebouwd paleis
voor de helder stralende zon.

Daaruit komt hij even mooi tevoorschijn
als een kersverse bruidegom
uit zijn versierde verblijf:
Hij ziet eruit als een groot Vorst,
die zich verheugt op het winnen
van de eerste prijs.
Van 't ene hemeleind vertrekt hij,
en bereikt het andere eind
in één dag, zo snel is hij.
Bovendien is er niets
in dit aardse dal
dat aan zijn warmte ontsnapt.

vertaling · Harry van der Kamp

* De Latijnse tekst van deze psalm opent met de woorden *Caeli enarrant* ('De hemelen verhalen de glorie van God, het uitspansel roemt het werk van zijn handen.' - Psalm 19, 2). Dat verbindt dit werk van Sweelinck met de compositie *Ingwe* uit de grootschalige cyclus *Caeli enarrant...* van Georges Lentz, uitgevoerd door Wiek Hijmans (do 23/9 | 20u) én met het psalmvers van de introitus voor de vierde zondag van de advent, gezongen door Sorelle (zo 26/9 | 13u).

Pluto-ensemble

Het Pluto-ensemble, opgericht in 2009, is een variabel vocaal ensemble dat zich toelegt op uiteenlopende genres, van Middeleeuws tot hedendaags en van zuiver vocale polyfonie tot minimal music. In samenwerking met ensemble il Gardellino heeft het Pluto-ensemble uitvoeringen gegeven van Bachs *Johannes-Passion*. Ook heeft het gezelschap meerdere projecten met het Hathor Consort gerealiseerd, waaronder *Voyces & Viols* tijdens Musica Sacra 2020. Eveneens met het Hathor Consort bracht het ensemble vorig jaar de wereldpremière van een nieuw ontdekt *Stabat Mater* van František Tuma, dat vorig jaar ook op cd verscheen.

In 2017 werkte het Pluto-ensemble samen met de danscompagnie ECCE aan de productie *MER*- met werken van polyfonisten als Ockeghem, De la Rue, Josquin en Brumel, tot muziek van Pärt en Britten. Tijdens het Festival Oude Muziek Utrecht 2018 bracht het ensemble het programma *Argonautics, op zoek naar het Gulden Vlies* met vijftiende-eeuwse muziek rond de beroemde orde van Filips de Goede.

Plannen voor een groots programma getiteld *L.E.D. 'Luceat Eius Domine'* rond licht en donker zijn vanwege de coronapandemie naar 2022 verschoven. Toch kwamen er de afgelopen tijd ook nieuwe programma's tot stand, waaronder *Cela sans plus - onder de vleugels van Jossequin* en dit programma speciaal voor Musica Sacra Maastricht 2021.

Contratenor (altus) **Marnix De Cat** leidt het Pluto-ensemble. Hij is eveneens vast lid van het Gesualdo Consort Amsterdam en werkt geregeld samen met het Huelgas Ensemble, Collegium Vocale Gent, Currende en het BLINDMAN saxofoonkwartet.

Marnix De Cat

MUSICA SACRA MAASTRICHT IS EEN COPRODUCTIE VAN Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof Maastricht; filmselectie i.s.m. Lumière en Festivalprelude i.s.m. De Domijnen

BESTUURDER Brigitte van Eck, directeur Theater aan het Vrijthof Maastricht

PROGRAMMACOMMISSIE Jacques Giesen (vz), Jos Leussink (adviseur), Sylvester Beelaert, Fons Dejong, Bas Geerts, Susanne Vermeulen, Natasja Alers* en Saskia Törnqvist* (* m.i.v. voorbereiding editie 2022)

RAAD VAN TOEZICHT Jean Jacobs (vz), Michel Cobben, Barbara de Heer, Bas Huysler, Martijn van Swieten en Lieke Wijnga

PROJECTLEIDING & FONDSSENWERVING Fons Dejong
MARKETING & PUBLICITEIT Hetty van Dongen
PRODUCTIE Raf Meijers **REDACTIE** Philip Leussink, Jacinta Wetzler, Sylvester Beelaert en Fons Dejong
VORMGEVING Philip Leussink **UITBAUW** Flora Minis en Susan Meisen **TECHNISCHE COÖRDINATIE** Sander Ronden **FACILITAIR** Nandi Nijsten **FINANCIËN** Jos Spauwen

MUSICA SACRA MAASTRICHT is lid van De Verenigde Podiumkunstenfestivals.

MUSICA SACRA MAASTRICHT wordt mede mogelijk gemaakt door Fonds Podiumkunsten, Provincie Limburg, Gemeente Maastricht, Theater aan het Vrijthof, VSB Fonds, Fonds 21, Fonds voor Sociale Instellingen, Elisabeth Strouven Fonds en Stichting Dorodarte (beheerd door Gravin van Bylandt Stichting).

Met dank aan de Vrienden van Musica Sacra Maastricht en alle (concert-)locaties en samenwerkingspartners. De activiteiten worden mede mogelijk gemaakt door anonieme giften van particulieren.

MEDIAPARTNERS NPO Radio4, NTR, KRO NCRV, L1, Dagblad de Limburger, RTV Maastricht.

STEUN HET FESTIVAL Voor een bijdrage vanaf € 40 geniet u als Vriend van Musica Sacra Maastricht vele voordelen. Zie voor meer informatie en aanmelding • musicasacramaastricht.nl/vriend

STICHTING MUSICA SACRA

Vrijthof 47, 6211 LE Maastricht
• info@musicasacramaastricht.nl
• musicasacramaastricht.nl
• facebook.com/MusicaSacraMaastricht
• [@FestivalMSM](https://twitter.com/FestivalMSM) | #MSM2021

FONDS
PODIUM
KUNSTEN
PERFORMING
ARTS FUND NL

theater
aan het vrijthof

provincie limburg

VSBfonds,
iedereen doet mee

FONDS 21

ELISABETH
STROUVEN

Belvédère

Lumière

Gemeente Maastricht

GRAVIN VAN BYLANDT
STICHTING

Sittard-Geleen
5871

Schooneberg
de do
mijn
en

Stichting
FSI
Fonds voor Sociale Instellingen

ntr: kro
ncrv

limburg

De Limburger
M
MUSICA SACRA
MAASTRICHT
FESTIVAL